

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมแทรกแซง ซึ่งประกอบด้วย

1. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการดูแลก่อนคลอด
2. คู่มือแนวทางการให้บริการดูแลก่อนคลอด
3. การนิเทศงานจากแพทย์ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและผู้วิจัย

3.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1. คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่
2. หญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ หรือดูแลก่อนคลอดมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนขณะตั้งครรภ์ได้ถูกต้อง

3.2 กิจกรรมแทรกแซง (Intervention)

กิจกรรมแทรกแซงที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากสภาพปัญหาที่แท้จริง คือ การจัดทำโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 รายละเอียดของกิจกรรมแทรกแซง

แผนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ หลักสูตร เป้าหมายของการอบรม ระยะเวลาอบรม งบประมาณ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และการประเมินโครงการ

หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เฉพาะ โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน

คู่มือแนวทางการให้บริการดูแลก่อนคลอด ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการให้บริการดูแลก่อนคลอด มาตรฐานการฝากครรภ์ ภาวะเสี่ยงสูงของ

การตั้งครรภ์ การประเมินภาวะสุขภาพของทารกในครรภ์ การให้สุขศึกษาและคำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์

แนวทางการนิเทศงานเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย แบบประเมินในคลินิกฝากครรภ์

3.2.2 การบริหารกิจกรรมแทรกแซง

การเตรียมการ

1. เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชา
2. จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คู่มือและแนวทางการนิเทศ โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม
3. ประสานงานกลุ่มเป้าหมาย และวิชาการ

การดำเนินการ

1. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้ให้บริการ 3 วัน โดยการอบรม 2 วัน และฝึกปฏิบัติในคลินิก 1 วัน พร้อมทั้งแจกคู่มือ แนวทางในการให้บริการดูแลก่อนคลอด
2. แพทย์ผู้รับผิดชอบงานการให้บริการดูแลก่อนคลอด หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ และผู้วิจัยนิเทศงานสัปดาห์ละ 1 วัน

การประเมินผลกิจกรรม

1. สังเกตการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ตามแบบประเมิน
2. สังเกตและสัมภาษณ์ ผู้รับบริการ ตามแบบประเมิน

3.2.3 พื้นที่ดำเนินการ

คลินิกฝากครรภ์หรือดูแลก่อนคลอด ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

3.2.4 ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มจากการเตรียมการจนถึงสิ้นสุดการประเมินผลโครงการ

1 ตุลาคม 2540 - 1 เมษายน 2541

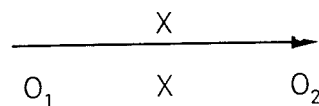
3.3 การออกแบบงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Operations Research) โดยให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการมีส่วนร่วมในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

การวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการทั้งผู้ให้และผู้มารับบริการ จะใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) จะใช้การประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองกับกลุ่มบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในการให้บริการในงานบริการก่อนคลอด ส่วนกลุ่มผู้มารับบริการจะใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ในขณะที่มารับบริการ

การวิจัยในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยได้จากการนำผลขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการให้บริการตามกิจกรรมแทรกแซง

การวิจัยในขั้นตอนที่ 3 เป็นการทดสอบแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นการประเมินในด้านคุณภาพของการให้บริการของเจ้าหน้าที่และความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของหญิงตั้งครรภ์ ทั้งก่อนและหลังการได้กิจกรรมแทรกแซง ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) กลุ่มที่ศึกษาจึงมีอยู่ 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ให้บริการและกลุ่มผู้มารับบริการ ทั้งก่อนและหลังการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบถึงผลลัพธ์ (Effects) ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องความถูกต้องสมบูรณ์ของการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และเปรียบเทียบด้านความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตัวของหญิงตั้งครรภ์ก่อนและหลังได้กิจกรรม ซึ่งแบบแผนในการวิจัยเป็นดังนี้

O_1 คือ การทดสอบก่อนการทดลอง

X คือ กิจกรรมแทรกแซง (Intervention)

O_2 คือ การทดสอบหลังการทดลอง

โดยผลจากการวิจัยจะเป็น O_2 ซึ่งคาดว่าจะแตกต่างจาก O_1

3.4 แหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กล่าวคือ แหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพได้จาก การประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง การสัมภาษณ์ และการสังเกตการให้บริการ ส่วนแหล่งข้อมูลเชิงปริมาณได้จาก การวัดความรู้ความเข้าใจ ทักษะการให้บริการ และความรู้ด้านการปฏิบัติตัวของกลุ่มผู้มารับบริการ

3.5 การสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ทดลองที่ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลหนองสองห้อง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งกลุ่มผู้ให้บริการคือ บุคลากร จำนวน 4 คน ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มผู้มารับบริการคือ กลุ่มหญิงมีครรภ์ทุกคนที่มาใช้บริการฝากครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์ โดยสุ่มหญิงตั้งครรภ์ก่อนใส่กิจกรรมแทรกแซง เดือนพฤศจิกายน จำนวน 60 คน และสุ่มหญิงตั้งครรภ์หลังใส่กิจกรรมแทรกแซง เดือนมกราคม จำนวน 62 คน

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงระยะของการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้บริการ 4 คน ครบ 100% และกลุ่มผู้มารับบริการฝากครรภ์ในเดือนพฤศจิกายน 2540 จำนวน 60 คน เพื่อศึกษาถึงข้อบกพร่องและคุณภาพของบริการ ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาระบบการให้บริการของงานฝากครรภ์

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้บริการทั้ง 4 คน และผู้มารับบริการทุกคนที่มาใช้บริการ ในเดือนมกราคม 2541 จำนวน 62 คน

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนการประเมินผลใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากทั้ง 2 ขั้นตอนมาวิเคราะห์ร่วมกัน

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเด็นการประชุมกลุ่มและเฝ้าสังเกตกิจกรรมครอบคลุมเรื่องการให้บริการดูแลก่อนคลอด ทั้งผู้ให้บริการและผู้มารับบริการ ซึ่งจะศึกษาก่อนใส่กิจกรรมแทรกแซง

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบเฝ้าสังเกตการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการดูแลก่อนคลอดประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้มารับบริการที่ครอบคลุมด้านความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตัวของหญิงมีครรภ์

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 ใช้ข้อมูลจากแบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมจากขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาวิเคราะห์พร้อมกัน

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้จะใช้ทั้งเทคนิคเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กล่าวคือการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ จะนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาจัดหมวดหมู่และสรุปเป็นประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาเบื้องต้น อันได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบผลที่ได้จากการให้บริการด้านความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติ เพื่อหาข้อสรุปว่ารูปแบบที่ปรับปรุงขึ้นมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการหรือไม่ โดยใช้การทดสอบด้วย t-test Groups ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณนั้นจะประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺